

Täysistunto

Tiistai 11.2.2025 klo 14.00—16.20

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja sen väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 199/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 **Sisäministeri Mari Rantanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten erittäin hyvin tiedämme, Venäjän Ukrainassa aloittama hyökkäyssota on jatkunut jo yli tuhat päivää. Miljoonat ovat paenneet Ukrainan sisällä, ja Ukrainan ulkopuolelle on paennut arviolta yli kuusi miljoonaa ukrainalaista. Suomessa tilapäistä suojelua on annettu noin 77 000 henkilölle. Tilapäiseen suojeluun perustuvalla oleskeluluvalla Suomessa oleskelee noin 45 000 ulkomaalaista. Loppujen arvioidaan palanneen takaisin Ukrainaan tai siirtyneen muualle unionin alueella. Arvio hakijamäärästä Suomeen vuodelle 2025 on 8 000—12 000:n välillä.

Hallitusohjelman mukaan Suomi on sitoutunut edelleen jatkamaan Ukrainan tukemista ja auttamaan täysimääräisesti Ukrainasta sotaa paenneita ja jatkamaan heidän suojeluaan hyvässä yhteistyössä muiden EU-maiden kanssa. Muiden toimien ohella tämä tuki sisältää turvan antamisen sotaa pakeneville ukrainalaisille ja heidän perheenjäsenilleen. Kuten tiedämme, niin tilapäisen suojelun antaminen Ukrainan sotaa pakeneville perustuu unionitason velvoitteeseen eli tilapäisen suojelun direktiivin sisältämän suojelumekanismin käyttöönottoon, joka tapahtui unionin neuvoston päätöksellä maaliskuussa 2022 ensimmäistä kertaa koskaan. Tilapäisen suojelun antamista on unionitasolla päätetty sittemmin jatkaa niin, että tällä hetkellä suojelun antaminen jatkuu 4.3.2026 saakka. Valtioneuvosto on tehnyt 7.3.2022 asiassa päätöksen, jonka voimassaolo jatkuu edelleen.

Ukrainan kriisin neljännen vuoden kynnyksellä on syntynyt tarve tilapäistä suojelua koskevan kansallisen lainsäädännön muuttamisesta tietyiltä osin. Ulkomaalaislain säännökset tilapäisestä suojelusta ovat tulleet voimaan jo vuonna 2004 ja ovat nykytilanteessa osin vanhentuneet. Tilapäistä suojelua koskevien säännösten muuttaminen nyt ehdotettavien osin on välttämätöntä, jotta tilapäisen suojelun antamista voidaan edelleen jatkaa sekä hakijoiden että viranomaisten näkökulmasta tarkoituksenmukaisella ja sujuvalla tavalla. Lisäksi Ukrainan tilanteesta saatujen kokemusten perusteella on perusteltua varautua tule-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

vaisuuden muihin mahdollisiin tilapäisen suojelun tilanteisiin. Lain on välttämätöntä tulla voimaan 5.3.2025 ja lain ulkomaalaislain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta viimeistään 4.3.2025.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan seuraavia muutoksia tilapäistä suojelua koskeviin ulkomaalaislain säännöksiin:

Ensiksi, tilapäisen suojelun enimmäiskestoksi on nyt säädetty kolme vuotta, mikä tulee Ukrainan tilanteen vuoksi annettavan tilapäisen suojelun osalta täyteen maaliskuussa 2025. Unionitasolla on aiemmin tulkittu, että tilapäisen suojelun enimmäiskesto on kolme vuotta, mutta menneenä kesänä kuitenkin päätettiin tilapäisen suojelun jatkumisesta vielä ainakin neljännellä vuodella maaliskuusta 2025 maaliskuuhun 2026. Tämän seurauksena tilapäisen suojelun ja sen perusteella myönnettyjen oleskelulupien voimassaolon jatkuminen edellyttää kolmen vuoden enimmäiskeston poistamista ulkomaalaislaista.

Toiseksi, tilapäistä suojelua saavien henkilöiden oleskelulupien ja oleskeluoikeuden osoitukseksi annettavien oleskelulupakorttien voimassaolon ehdotetaan tavanomaisen jatkolupamenettelyn sijaan jatkuvan suoraan lain nojalla koko sen ajan, kun valtioneuvoston päätös tilapäisen suojelun antamisesta on voimassa. Käytännössä valtioneuvosto tehnee päätöksen tilapäisen suojelun kestosta sen perusteella, miten tilapäisen suojelun jatkumisesta päätetään EU:ssa. Tältä osin nyt ehdotettu muutos vastaisi pitkälti sitä, mitä tässä salissa päätettiin kaksi vuotta sitten oleskelulupien ja oleskelulupakorttien voimassaolon jatkumisesta suoraan lain nojalla.

Kolmanneksi, tilapäisen suojelun perusteella myönnetty oleskeluluvat olisivat jatkossa luonteeltaan aina tilapäisiä eli B-lupia. Lupa ei siis muuttuisi jatkuvaksi A-luvaksi kolmen vuoden jälkeen, kuten voimassa olevan lain mukaan tapahtuisi. Muutos on välttämätön, koska tilapäinen suojelu on nimensäkin mukaan luonteeltaan tilapäistä. Lisäksi luvan tilapäisyys on myös ollut lainsäätäjän alkuperäinen tahto ja tarkoitus, ja koska tarkoitus on, että oleskelulupien voimassaoloa edellä kuvatuin tavoin jatketaan suoraan lain nojalla ilman jatkolupamenettelyä, niin luvan lajin muuttuminen kesken oleskeluluvan voimassaolon ei myöskään käytännön syistä ole mahdollista. On tärkeää huomata, että tilapäistä suojelua saavat jatkaisivat oleskeluaan Suomessa samalla luvalla kuin tähänkin asti eli muutos ei siis huononna heidän tilannettaan siitä, mikä se nyt on. Luvan jatkumisella tilapäisenä on joitain vaikutuksia sosiaaliturvaan ja kotikuntaoikeuteen suhteessa siihen, että lupa muuttuisi jatkuvaksi. Merkittävin vaikutus kuitenkin on, että pelkästään tilapäisen suojelun perusteella ei voisi lainkaan saada pysyvää oleskelulupaa tai kansalaisuutta. On kuitenkin tärkeää korostaa, että jos henkilön tarkoituksena on jäädä Suomeen pysyväisluonteisesti ja asettua osaksi suomalaista yhteiskuntaa, hän voi milloin tahansa hakea oleskelulupaa esimerkiksi työnteon tai opiskelun perusteella.

Neljänneksi ja viimeiseksi, eräiden kolmansien maiden kansalaisten osalta sekä tilapäisen suojelu että sen perusteella myönnettyjen oleskelulupien voimassaolo päättyisivät kummatkin nyt maaliskuussa 2025. Kyse on Ukrainasta tulleista kolmansien maiden kansalaisista, jotka ovat oleskelleet Ukrainassa tilapäisellä oleskeluluvalla ja joille on annettu tilapäistä suojelua Suomessa kansallisen päätöksen nojalla. On siis huomioitava, että kyse ei ole Ukrainan kansalaisten perheenjäsenistä eikä kansainvälistä suojelua Ukrainassa saavista henkilöistä eikä siellä pysyvällä oleskeluluvalla oleskelleista. Heillä on ollut nyt kolme vuotta aikaa joko palata kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa taikka laillistaa oleskelunsa Suomessa tai unionin alueella hakemalla oleskelulupaa esimerkiksi työn tai opiskelun perusteella, jos tavoitteena on ollut jäädä unionin alueelle. Tarvetta tilapäiselle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

suojelulle ei enää ole. Näin ollen valtioneuvosto tulee nyt ehdotettavan lainsäädännön nojalla tekemään maaliskuussa 2025 päätöksen tämän henkilöryhmän tilapäisen suojelun päättymisestä, ja heidän oleskelulupiansa voimassaolo päättyisi suoraan nyt ehdotettavan lain nojalla 31.3.2025. Henkilöiden itsensä riittävästä tiedottamisesta on jo huolehdittu ja tullaan edelleen huolehtimaan.

Arvoisa puhemies! Totean vielä lopuksi, että on tärkeää jatkaa keskustelua tilapäistä suojelua saavien tilanteesta ja sen kehittymisestä. Suojeluahan on nyt päätetty jatkaa maaliskuulle 2026, ja tarvitsemme unionitason ratkaisuja toimista sen jälkeen. Tämä koskee myös mahdollista paluuta Ukrainaan ja sen tukemista. Nämä ratkaisut on tehtävä ajoissa, jotta jäsenvaltioille jää riittävästi aikaa kansalliselle täytäntöönpanolle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

14.12 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Käsitlemme nyt hallituksen esitystä laeiksi ulkomaalaislain ja sen väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta. Esityksen taustalla on Euroopan unionin yleisten asioiden neuvoston päätös jatkaa tilapäistä suojelua Ukrainan kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen 4. maaliskuuta 2026 saakka. Jotta tilapäisen suojelun jatkaminen ukrainalaisille ja heidän perheenjäsenilleen olisi mahdollista vastaavalla tavalla myös Suomessa kuluvan vuoden maaliskuun jälkeen, pitää myöskin täällä kansallisesti meidän ulkomaalaislakiamme tältä osin muuttaa, ja tämä tarkoitusperä on tietysti ymmärrettävä ja hyvin perusteltu.

Hallituksen esityksessä kannatettavaa onkin, että tilapäisen suojelun jatkuminen mahdollistetaan, koska perusteet suojelun tarjoamiselle eivät ole poistuneet. Sota Ukrainassa on jatkunut jo vuosia, eikä nopeaa päätöstä kriisille, sodalle, valitettavasti ole näköpiirissä.

Selvää on, että Venäjän täysin oikeudettoman hyökkäyssodan pitkittyessä sotaa paenneiden ukrainalaisten tilapäistä suojelua on jatkettava. Kyse on samalla eurooppalaisesta mutta myöskin kansallisesta vastuunkannosta, jolla tuemme Ukrainan kansaa valtavan häädän keskellä, jonka kohteeksi kansakunta on joutunut Venäjän käynnistettyä sotansa. Tilapäisen suojelun tarjoaminen kuuluu osaksi sitä kokonaisuutta, jossa tuemme Ukrainaa eri tavoin humanitäärisesti taloudellisen tuen ja myöskin puolustusmateriaalituen avulla.

Tässä hallituksen esityksen lausuntopalautteessa nousi useiden palautteenantajien näkökulmasta esiin tarve esityksen sisältämien muutosten hyvin huolelliselle viestinnälle kaikille niille kohderyhmille ja asianosaisille, joita nämä muutokset tulevat koskemaan. Ja olisinkin vastuuministeriltä tässä esityksen lähetekeskustelussa halunnut tiedustella, että onhan tämä viestintäasia otettu huomioon ja tullaan toteuttamaan niin, että tämä huoli poistuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

14.14 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tähän esityskokonaisuuteen liittyy monia yksityiskohtia, joista varmasti olisi hyvä käydä laajempaa keskustelua, mutta puutun nyt vain tähän pääkohtaan, mikä liittyy juuri siihen, että tilapäistä suojelua jatketaan heidän osaltaan, jotka sitä ovat jo tähän mennessä saaneet. Tämä kaikkiaan perustuu siihen kolme vuotta sitten Euroopan unionissa tehtyyn direktiiviin, jonka pohjalta nyt Suomessa näitä tilapäisen suojelun oleskelulupia on nämä kaikki kymmenet tuhannet annettu ukrainalaisille, jotka ovat sotaa paenneet, ja on todella tärkeätä, että suomalainenkin yhteis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

kunta tässä toimii nyt heidän kannaltaan parhaalla mahdollisella tavalla, niin että nämä luvat jatkuvat ja tältä osin ei heidän arjessaan suurempia muutoksia ole ja tältä osin nyt ainakaan heidän tilanteensa ei heikenny.

Sitten puutun myös siihen asiaan, jonka myös tässä sisäministeri hyvin nosti esille, että tälläkin hetkellä todella jokaisella tilapäisen suojelun perusteella maassa oleskelevalla on missä tahansa vaiheessa mahdollisuus hakea sitten oleskelulupaa esimerkiksi työn tai opiskelun perusteella, mikäli haluaa suomalaiseen yhteiskuntaan jäädä. Kun ei ole varmaan näköpiirissä, että kovin nopeaa muutosta Ukrainassa olisi tapahtumassa, vaikka kaikki varmaan toivomme, että jossain vaiheessa sota loppuu, niin voisin kuvitella, että monet heistä, jotka Suomeen ovat tulleet, ovat alkaneet pitämään tätä jo uutena kotinaan. Sen takia on varmaan syytä, että myös muistutamme heitä siitä mahdollisuudesta, että mikäli he täällä työllistyvät tai sijoittuvat opiskelemaan, niin missä tahansa vaiheessa he voivat myös hakea toista oleskelulupaa ja tältä osin sitten jäädä suomalaista yhteiskuntaa rakentamaan. Monet heistä, jotka ovat täällä jo olleet useamman vuoden, ovat jo varmasti muodostaneet kohtalaisen kiinteätkin suhteet uuteen yhteiskuntaan tänne, ja siltä osin toivon, että moni heistä, jos haluaa, voi myös tänne jäädä tulevaisuuttaan ja koko suomalaista yhteiskuntaa rakentamaan.

Kaikilta osin tämä perusesitys tässä hallituksen esityksessä, eli että nämä tilapäisen suojelun luvat jatkuvat nyt keskeytyksettä eteenpäin, on minusta perusteltu, ja muiden yksityiskohtien osalta luotan hallintovaliokunnan arviointikykyyn, että se kykenee tämänkin esityksen läpi käymään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.17 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä sisäministeri Rantanen, kiitos hyvästä esityksestä ja esittelystä. — Niin kuin tässä edellä edustajakollega Joonas Räsänen esille toi, tämä tilanne on jatkunut hyvin pitkään ja synnyttänyt jo aika vakiintuneita ja ehkä hyvin pysyviäkin tilanteita näiden sotaa paenneiden kohdalla. Kyse on siis tilapäisen suojelun jatkamisesta Ukrainan kansalaisille, jotka pakenivat tätä sotaa, joka käynnistyi itse asiassa yli kymmenen vuotta sitten ja laajeni täysimittaiseksi hyökkäyssodaksi jo pian kolme vuotta sitten. Yli tuhat pitkää taistelupäivää Ukrainan kansa ja maan vapaus ovat olleet uhattuna, ja sieltä esimerkiksi monet lapsiperheet tai lapset äitiensä kanssa joutuivat sotaa pakenemaan. Kolme vuotta poissa omasta kotimaasta on pitkä aika varsinkin lapsille, ja näihin perheisiin on muuten syntynyt lapsia myös Suomessa ollessa näiden vuosien aikana. Se tietysti luo ihan omanlaista, uudenlaistakin sidettä ehkä tähän meidänkin maahan, joka tässä on avun ja turvan antaja, ja moni tätä varmasti joutuu pohtimaan myös tulevaisuudessa.

Edustaja Räsänen kuvasi hyvin sitä arkea, mikä näissä perheissä on työn, opiskelun, päivähoitoon ja monien muiden asioiden kanssa, ja tärkeää on, että meillä ovat myös tukiverkot riittävät näille henkilöille tässä tilanteessa, kun he asuvat Suomessa, ehkä monet vielä vähän epätietoisuudenkin tilanteessa siitä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Meillä pitää olla valmius antaa heille mahdollisuus jäädä tänne, jos he toteavat sen, että tästä on syntynyt vaikkapa syntyneiden lasten kautta jo hyvin pysyvä uusi kotimaa, mutta toki on hienoa, jos pystymme rauhan saamaan aikaan Ukrainaan ja sitä kautta sitten tukemaan kaikkea siinä paluumuutossa, joka toivottavasti olisi lähitulevaisuudessa edessä. Mutta tämä rauhan tilanne ei nyt ihan varmasti lähitulevaisuudessa ole näköpiirissä, tai ainakaan se tilanne, kun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

Ukrainaan pystyttäisiin muuttamaan takaisin. Se vaatii vielä kyllä paljon työtä ja ponnisteluja, ja toivon, että myös meidän valtioneuvosto ulkoministerin, pääministerin ja sisäministerin johdolla tekee kaiken mahdollisen tässä. Sitten oma tilanteensa on tietysti se massiivinen jälleenrakennustyö, jota esimerkiksi ministeri Rydman on ollut jo lukuisia kertoja eteenpäinviemässä ja avaamassa näitä keskusteluja.

Tämä esitys on hyvä ja tervetullut, ja toivotaan, että tälle ei enää jatkoa tämän jälkeen tarvitsisi säätää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström poissa. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

14.20 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Yhdyn näihin myönteisiin arvioihin ja kiitoksiin siitä, että hallitus on nyt päättänyt tätä tilapäistä suojelua ja sen kestoa jatkaa. Me kaikki suomalaiset olemme suhtautuneet erittäin lämpimästi ja myötätuntoisesti siihen karmeaan kohtaloon, mihinkä ukrainalaiset ja heidän maansa ovat joutuneet, ja sitä suojaa mielellämme heille jatkossakin tarjoamme.

Haluaisin kuitenkin kiinnittää huomiota tähän 113 §:n muutokseen tässä hallituksen esityksessä: Tämähän tarkoittaa siis sitä, että tähän saakka, ennen tätä hallituksen esittämää muutosta, sen jälkeen kun tilapäinen suojelu on jatkunut kolme vuotta, sitten myönnettäisiin pysyvä oleskelulupa — esimerkiksi nyt näille ukrainalaisille, joilleka Suomi tarjoaa turvaa. No, nyt sitten tämän hallituksen esityksen jälkeen tämä tilapäisen suojelun nojalla myönnetty oleskelulupa olisi aina tilapäinen, ja mahdollisuus sen nojalla jatkuvan oleskeluvuoden myöntämiseen poistuisi näiltä, jotka saavat tilapäistä suojelua. Olisin halunnut tästä kuulla ministeriltä perustelut, miksi olette päätyneet tällaiseen ratkaisuun. Tämä on mielestäni aika periaatteellinen. Toki en missään nimessä tässä halua antaa sellaista kuvaa, etteivätkö tässä kaikki aivan yhtä lailla haluaisi jatkossakin tarjota ukrainalaisille tätä suojelua — näin on, ja näin on syytä ollakin, mutta mielestäni tämä, että nyt jos myönnettäisiinkin tämä jatkuva oleskelulupa, olisi parempi ja pitkäkestoisempi ratkaisu näille ukrainalaisille pakolaisille, koska sen jälkeen he pystyisivät sitten aikanaan hakemaan kansalaisuutta ja muutenkin olisi niin sanotusti varmemmalla pohjalla se heidän oleskelunsa, vaikkakaan en usko, että kukaan missään vaiheessa ainakaan Suomessa tulisi esittämään sellaista, että tämä tilapäinen suojelu lopetettaisiin, niin kauan kun sota siellä jatkuu. Toki tälläkin hetkellä on mahdollista ukrainalaisen tilapäistä suojelua saavan hakea pysyvää oleskelulupaa esimerkiksi opiskelupaikan tai työn nojalla, mutta edelleenkin ihmettelen, miksi tämä tilapäisen suojelun muuttaminen jatkuvaksi oleskeluvuksi nyt halutaan tässä esityksessä poistaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

14.23 Timo Vornanen tv: Kunnioitettu puhemies! Arvoisa ministeri! Venäjän hyökkäys vuonna 2022 aiheutti valtavan tarpeen paeta Ukrainasta. Euroopan unioni aktivoikin tilapäisen suojelun direktiivin, jotta sotaa pakeneville saataisiin nopeasti suojaa. Koko EU-alueella tilapäistä suojelua on tällä hetkellä annettu noin 4,4 miljoonalle ihmiselle, ja Suomi on osallistunut merkittäväällä panostuksella tähän yhteiseen ponnistukseen ja myöntänyt suojelun noin 77 000 henkilölle, kuten ministeri edellä totesi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

Tällä hetkellä Suomessa oleskelee noin 46 000 tilapäistä suojelua saavaa henkilöä, mutta vuonna 22 myönnetyt kolmivuotiset oleskeluluvat ovat nyt vanhentumassa. Vaikka tilapäinen suojelu on ollut nopea ja välttämätön ratkaisu akuuttiin kriisiin, tarvitaan Ukrainan sodan pitkittyessä muutoksia lainsäädäntöön. Tämän nyt käsittelyssä olevan esityksen perusteella olemassa olevia tilapäisen suojelun oleskelulupia voitaisiin jatkaa yhdellä vuodel-la eli maaliskuuhun 2026 asti. Tämä vuoden jatkoaika ei tarkoita loputtomiin jatkuvaa tilapäistä suojelua, vaan kyseessä on lisäaika, jotta paenneet ukrainalaiset saavat vakautta ja jatkumoa elämäänsä. Se helpottaa myös heidän osallistumistaan suomalaisen yhteiskunnan toimintaan.

Kyseessä on myös taloudellisesti järkevin tapa jatkaa oleskelulupien voimassaoloa EU-direktiivin vaatimusten mukaisesti. Maahanmuuttoviraston näkökulmasta esitys sujuvoittaa, joustavoittaa ja tehostaa tilapäiseen suojeluun liittyvää prosessia.

Suomen tulee puuttua aiempaa tehokkaammin laittomaan maassaoloon, ja yhtenä tärkeänä palasena tässä on laillisten väylien tehostaminen, sujuvoittaminen ja niiden parempi kontrolli. Laillisia väyliä tehostamalla pystymme varmistamaan, että maahanmuutto ja maassamme oleskelu on hallittua ja voimme keskittyä oikeasti suojelua tarvitsevien auttamiseen. Tässä tapauksessa tilapäinen suojelu on tarkoitettu ensisijaisesti Ukrainan kansalaisille ja niille, jotka asuvat Ukrainassa pysyvästi ja joutuvat pakenemaan sotaan. Jatkossa täällä oleskelevat, Ukrainan kautta Suomeen päätyneet kolmansien maiden kansalaiset eivät enää olisi oikeutettuja tilapäiseen suojeluun. Näitä henkilöitä on alle 200. Viranomais-ten täytyy pitää huolta, että nämä kyseiset henkilöt eivät jää oleskelemaan maahamme laittomasti.

Loppuun voin todeta kannattavani tätä esitystä. Se on käytännöllinen keino sekä Suomen että sotaa pakenevien ukrainalaisten kannalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.26 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Venäjän laajamittaisesta ja häikäilemättömästä hyökkäyksestä Ukrainaan tulee näinä päivinä kuluneeksi kolme vuotta. Tämä hyökkäys ja sota on saattanut matkaan valtavan pakolaiskriisin, ja Suomeenkin on saapunut yli 45 000 ukrainalaista sotaa pakoon.

Yhdysvaltain uusi presidentti Donald Trump puhuu paljon sodan lopettamisesta, ja hyvä niin. Kukaan ei kaipaa rauhaa enemmän kuin Ukrainan kansa. Olen kuitenkin jonkin verran huolissani presidentti Trumpin aikeista. Hän puhuu tällä hetkellä hyvin levottomia esimerkiksi Grönlannista ja Gazasta. Toivon todella, ettei presidentti Trump ajattele, että presidentti Putinin kanssa olisi hyvä tehdä sopimus sodan lopettamisesta, koska se tarkoittaisi lopettamista pitkälle ilmeisesti Putinin ehdoilla.

Nyt tällä lakiesityksellä mahdollistetaan näiden Suomessa olevien ukrainalaisten pakolaisten väliaikaisen luvan jatkuminen, ja ymmärtääkseni on tarkoitus, että sitä tullaan jatkamaan vuodella maaliskuuhun 26 saakka. Kysyn ministeriltä: mitä sen jälkeen? Mikäli sota jatkuu ja tilanne jatkuu nykyisellään ja mikäli unioni päättää taas vuoden jatkoajasta, niin onko Suomi sidottu siihen? Entä jos Suomi haluaisi antaa näille ihmisille, jotka ovat siinä vaiheessa sitten olleet Suomessa jo jopa neljä vuotta, vaikka kahden tai kolmen tai neljän vuoden tämmöisen tilapäisen luvan, niin olisiko se mahdollista? Tähän ehkä saamme vastauksen. Ymmärrän, että tämä on yksi yksityiskohta, johon ehkä paremmin siellä hallintovaliokunnassa saamme vastauksen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

Miksi puhun yli vuoden kestävästä lisäluvasta? Siksi, että pitempi tilapäinen lupa toimisi positiivisesti, jos ajatellaan näiden ihmisten epävarmuuden vähentämistä koskien omaa tulevaisuuttaan, jos ajatellaan näiden ihmisten motivaatiota oppia suomen kieltä tai motivaatiota muutenkin juurtua Suomeen ja vakiinnuttaa olemisensa ja asumisensa Suomessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Koska lähetekeskustelulle tässä vaiheessa varattu aika lähestyy loppuaan, annan nyt vastauspuheenvuoron ministeri Rantaselle ja totean, että mikäli puhujalistalle jää vielä pitämättömiä puheenvuoroja, keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ministerin vastauspuheenvuoron jälkeen ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä, noin viisi minuuttia.

14.29 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! On ilo kuulla se, että me tässä salissa olemme samaa mieltä siitä, että meidän on tehtävä kaikkemme Ukrainan auttamiseksi ja kannettava myös oma vastuumme niiden ukrainalaisten auttamiseksi, jotka kotimaastaan sotaa ovat paenneet. Kaikilla meillä varmasti on myöskin toiveena se, että rauha palaisi Ukrainaasiin ehdoin mahdollisimman pian, ja se puolestaan mahdollistaisi myöskin palaamisen kotimaahan.

Mitä tulee tähän jatkuvaan oleskelulupa, niin se ei ole sama asia kuin pysyvä oleskelulupa, jota tässä nyt muutetaan. Kuten tämän direktiivin nimessä todetaan, mutta myöskin tässä lakiesityksessä, kysymys on tilapäisestä suojelusta, jonka on tarkoitus pysyäkin tilapäisenä, ja kuten tässä todettua, niin silloin kun henkilö esimerkiksi haluaa hakea oleskelulupaa työn tai opiskelun perusteella, niin hän voi varsin hyvin sinne puolelle vaihtaa.

Mitä tulee sitten tähän ajatukseen siitä, mitä voisimme tehdä, jotta ukrainalaiset voisivat jäädä pidemmäksi aikaa. Mielestäni on kuitenkin syytä huomioida tässä se, että me emme voi ketään myöskään pakottaa jäämään Suomeen. Ne henkilöt, jotka tänne sitten jäävät ja jotka ovat tänne rakentaneet elämänsä, jäävät, mutta lienee aika selvää, että osa haluaa varmasti palata kotimaahansa eikä vähimmäisessä määrin tämän jälleenrakennuksen vuoksi. Ja siltä osin meidän ei kannata Euroopassa pyrkiä sellaisiin ratkaisuihin, jotka puolestaan tätä puolta hankaloittavat.

Kun katsotaan tätä kokonaisuutta — täällä kysyttiin, muun muassa edustaja Zyskiewicz tästä, että mitä sitten vuoden jälkeen — niin kysymys on pitkälti siitä, että tässä kannattaa kuitenkin hakea ratkaisuja koko EU:n tasolla. Emme ehkä pidä järkevänä sitä, että jokainen maa tekee erilaisia ratkaisuja, mikä voi puolestaan aiheuttaa sitten isoja ihmissiirtymiä toisaalle. Siinä mielessä on tärkeitä, että tähän löydetään EU-tasoiset ratkaisut kulloisenkin tilanteen mukaisesti. Nyt tietysti tässä vaiheessa, kun sota edelleen riehuu Ukrainassa, on äärimmäisen tärkeää, että tätä kyseistä direktiiviä on jatkettu ja että myöskin me täällä viemme sen omaan lainsäädäntöömme, ja näin ollen täällä olevat ukrainalaiset voivat jatkaa sekä oleskeluaan että pitää myös oleskelulupakorttinsa voimassa, jolloinka tätä uutta hakemusrummaa ei tässä kohtaa tarvitse tehdä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Rantanen. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.32.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.05.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 14 käsittelyä. — Sieltä edustaja Eerola, olkaa hyvä.

16.05 Juho Eerola ps: Arvoisa puhemies! Kiitokset ministeri Rantaselle, joka juuri äsken poistui salista ja aiemmin tänään esitteli tämän kyseisen lain, jota kannatan ihan täysin, että kun suojelun tarve loppuu, niin oleskelulupa päättyy. Näinhän sen täytyy olla, ja kannatan myöskin sitä, että tuemme ja autamme ukrainalaisia kaikin tavoin myös vastaisuudessakin.

Mutta se, minkä tähden halusin vielä muutaman sanan sanoa tässä lopuksi, vaikka se varsinainen käsittely nyt ikään kuin jo menikin: Nämä monet Suomeen ja laajemminkin Eurooppaan paenneista Ukrainan kansalaisista ovat kotoisin Ukrainan itäosista, eli sieltä sotatoimien alla olevien Donetskin ja Luhanskin alueilta. Monet näistä asukkaista, jotka sieltä tulevat — eivät tietenkään kaikki, mutta aika monet — ovat olleet, mitä olen tutkinut, paitsi venäjänkielisiä niin valitettavasti osa myös Venäjä-mielisiä, ja nyt näitäkin henkilöitä siis on paennut näitä sotatoimia, kuten luonnollista on, muualle Eurooppaan ja myöskin Suomeen. Tämä on meiltä sitten ehkä jäänyt vähän huomaamatta tässä laajassa ja oikeutetussa halussamme auttaa ukrainalaisia, että kaikki Ukrainan kansalaiset eivät välttämättä kuitenkaan ole sitten ikään kuin ukrainalaisia etniseltä taustaltaan, jos tällainen sanamuoto vielä nykyään sallitaan. Toivoisin, että suomalaiset viranomaiset ja eurooppalaiset viranomaiset laajemminkin nyt terästäisivät vähän otettaan ja alkaisivat seuraamaan tänne Suomeen ja muualle Eurooppaan paenneitten Ukrainan kansalaisten asenteita ja toimintaa Suomessa ja Euroopassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström.

16.07 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Snart är det tre år sedan Ryssland startade det brutala och illegala anfallskriget mot Ukraina, det största kriget i Europa sedan andra världskriget. Finland behöver stöda Ukraina så länge som det behövs. Vid sidan av all hjälp till Ukraina med vapen och ammunition och annan nödvändig materiel och annan nödvändig hjälp måste vi hjälpa dem som har flytt Ukraina, av vilka många är i Finland och måste ha uppehållstillstånd. Tack till minister Rantanen för det här lagförslaget.

Ärade talman! Åland har drygt 300 ukrainska flyktingar för tillfället. Ungefär en procent av Ålands befolkning är just nu ukrainare, och många ålänningar har öppnat sina hem, med frivilliga insatser stött Ukraina och skaffat jobb till dem som har flytt och som nu finns på Åland.

Då kriget bröt ut lovade staten alla finländska kommuner att man ska kompensera kommunerna för de utgifter som man hade i början för att arrangera hälsovård, skola och undervisning för de barn som behövde undervisning, och det här gjorde staten genom att man höjde statsandelarna till alla finländska kommuner. Problemet är att höjningen av statsandelarna aldrig gällde på Åland, eftersom Åland är självstyre och de åländska kommunerna får landskapsandelar och inte statsandelar. Det betyder att de åländska kommunerna aldrig har blivit kompenserade på det sättet som de övriga kommunerna i landet har blivit kompenserade, och det här är någonting som man måste rätta till även om det inte hör till det här specifika lagförslaget.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

Det handlar inte om att man inte vill hjälpa Ukraina — tvärtom, det åländska samhället hjälper Ukraina på alla sätt och vis — utan det handlar om en jämlikhet och en rättvisa kommuner emellan som det är viktigt att regeringen nu tittar på och säkerställer.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.